

Ribá po evropsku

Sokratovský dialog

Autoři: Radoslava Krylová a Tomáš Blaha

Postavy: Sekretářka Helenka, ředitel banky, Alí Ibn Aziz.

Nejmenovaná banka v jedné nejmenované evropské zemi...

Sekretářka: Pane řediteli, je tu nějaký tmavý pán a chce s vámi mluvit. *(Dívá se na vizitku a s námahou hláskuje.)* Alí Ibn Aziz.

Ředitel: To by mohl být nějaký ten bohatý šejk, jak tu teď chtějí všechno skoupit. *(Spokojeně si mne ruce...)*

S: No, moc bohatě nevypadá, ale když myslíte...

Ř: To nemůžete soudit podle zevnějšku, Helenko. To, že má na hlavě plínu, ještě neznamená, že nemá peníze. No, jen ho pusťte dál.

Alí Ibn Aziz: Salám alejkum.

Ř: *(trochu zmateně)* Až na věky... Salám salám... Co byste si přál?

A: No, rád bych si půjčil peníze.

Ř: Jakou částku?

A: Asi jeden milion. Víte, rád bych rozjel podnikání, stánek s kebabem.

Ř: A co nám můžete nabídnout?

A: Jednu třetinu ze zisku.

Ř: Jak?

A: No třetinu ze zisku v průběhu jednoho roku, kdy předpokládám, že vám to splatím.

Ř: No ale já jsem se ptal, čím nám budete ručit?

A: Jak ručit?

Ř: No, jako, abych měl nějakou jistotu, že nám to vrátíte.

A: Vy mi nevěříte?

Ř: Znáte co se říká, důvěřuj, ale prověřuj...

A: No tak si to prověřte – spousta lidí mě zná, zeptejte se třeba u nás v mešitě.

Ř: Já ale potřebuju hlavně vědět, jestli máte nějaký majetek, nemovitost, cennosti, ...

A: Jaký majetek? Proč bych si sem chodil půjčovat peníze, kdybych je měl? Vždyť to nedává smysl.

Ř: Podívejte se, pane Azíz – můžu vám tak říkat – (*nečeká na odpověď, nasazuje učitelský tón*), tady u nás v [nejmenované bance] v [nejmenované evropské zemi] to chodí tak, že abyste si mohl půjčit peníze, musíte nám něčím ručit, nějakým majetkem – třeba bytem, který patří vám, nebo někomu z vaší rodiny – máte rodinu – protože, kdybyste to nevrátil (*tónem jako při hovoru s idiotem*), tak by nám tady ty peníze chyběly. No ale my bychom vlastnili tu vaši záruku, tu bychom prodali a bylo by to v pořádku.

A: Aha, takže to přijdu o svůj byt, když si budu chtít půjčit peníze?

Ř: Ne, to ne, ten by vám zůstal, kdybyste nám to vrátil.

A: A proč to teda děláte? Co z toho máte, když ani nechcete podíl na zisku?

Ř: No, vy nám budete – jaksi přirozeně tedy – platit úrok. Že jste to vy, tak vám nabídnu... (*nedokončí*)

A: (*zdešeně*) Cože? Úrok?

Ř: No ano, úrok.

A: Úrok je přece ribá, a to je zapovězeno!

Ř: Ryba? Jaká zapovězená ryba?

A: Jak praví Mohammed v súře Krávy: Ti, kteří tyjí z ribá, nevstanou z mrtvých leč jako ten, koho poznačil Satan svým dotekem. Bůh povolil prodej a zakázal ribá.

Ř: A co to je, to ribá?

A: No to je přece lichva, úrok.

Ř: No počkejte, tady to s tím Alláhem není tak žhavý, tady jste v křesťanské Evropě.

A: A cožpak není psáno „a půjčujte bez úroku a nedoufejte, že něco dostanete zpět, a vaše odměna bude velká a budete syny Nejvyššího“?

Ř: A kdo napsal tohleto?

A: To je křesťanské evangelium sv. Jana, kapitola šestá, verš 34.

Ř: No jo, to už tak neplatí, víte, ona ta evropská civilizace je v podstatě založená spíš na ideálech antického Řecka, demokracie a tak...

A: No a copak neřekl Aristoteles, že „peníze získané nepřirozeným způsobem nesmějí mít děti“?

Ř: No řekl, neřekl... nevím. Víte, já nemám čas na nějaké filosofické „diskutace“. A vůbec, co je na úvěru nepřírozeného? Prostě u nás necháte peníze, za rok přijdete a budete jich mít o pět procent víc.

A: A co je na tom přirozeného? Já jsem ještě neviděl ovci, kterou byste zavřel do sejfu a za rok byste ho otevřel a ovce byla o pět procent větší. Víte, já měl 150 ovcí, zavíral jsem je akorát do ohrady a jak pěkně rostly. A když jsem je před třemi roky chtěl před zimou prodat, tak mi řekli, že za ně dostanu míň, než kolik mě stály, protože někde spadla nějaká burza nebo co, že prý si někdo půjčil moc peněz a že ten váš úrok už nemohl splácet. No ale to mi vysvětlíte, proč jsem o ty ovce přišel já, když jsem si nic nepůjčoval?

(Potlesk na otevřené scéně, padá opona.)

Inspirace: Weberová Babulíková, G. (2001): *Islámská ekonomie a bankovníctví*.
Nakladatelství Dar Ibn Rushd, Praha.